

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gerek sık sık basına yansıyan haberlere göre gerek de tarafımıza mektup, telefon vb. yollarla yapılan başvurulara göre hak ihlalleri cezaevlerinin rutini haline gelmiştir. Cezaevlerinde işkence ve kötü muamele boyutlanarak artmakta, hasta mahpusların durumu giderek ağırlaşmaktadır. Cezaevleriyle ilgili tüm hak ihlali iddialarının açığa çıkarılması, etkili soruşturma mekanizmalarının işletilerek söz konusu vakaların tekrarlanmasını engellemek amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılması için gereği bilgilerinize arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
HDP Grup Başkanvekili
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Son dönemde cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri insan hakları örgütlerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve hukuk örgütlerinin raporlarına yansımaktadır. Tutuklu ve hükümlülerin en fazla maruz kaldığı hak ihlalleri; yaşam hakkı ihlalleri, darp, işkence, mahpusların tek kişilik hücrelere konulması, çıplak arama, ağız içi arama dayatması, yemek porsiyonlarının doyurucu ve hijyenik olmayışı, disiplin cezalarının keyfi bir biçimde uygulanması, Kürtçe gazete, kitap ve dergilerin verilmemesi, hasta mahpusların tedavi süreçlerinin aksatılması, kelepçeli muayene dayatması, ilaçların verilmemesi, kitap ve yayınların verilmemesi ve toplatılması, sohbet hakkı, spor ve kültürel faaliyetlerin kısıtlanması, kaloriferlerin yanmaması, anneleri ile birlikte cezaevinde kalan çocukların ihtiyaçlarının gözetilmemesi, kantin fiyatlarının fahiş olması, ailelerinden kilometrelerce uzak cezaevlerine sürgün edilmesi, keyfi infaz yakmalar gibi kişilerin en temel haklarına ilişkin ihlallerdir.

Tarafımıza yapılan çokça başvuruya göre cezaevi görevlileri tarafından darp edilen ve tek kişilik hücrelere konulan mahpuslar, görevlilerin kendilerini ölümle tehdit ettiklerini ifade etmektedirler. Cezaevlerinin rutini haline gelmiş olan darp vakalarının hemen ardından çoğunlukla mahpuslar hemen bir diğer cezaevine sürgün edilmektedir.

Cezaevinde yaşama koşulu bulunmayan ve infazının bir an önce durdurulması gereken birçok hasta tutsak bulunmaktadır. İnsan Hakları Derneği'nin son verilerine göre Türkiye cezaevlerinde 604'ü ağır olmak üzere en az 1605 hasta mahpus bulunmaktadır. 2020 yılı başından beri 7'si infaz ertelemelerinden kısa bir süre sonra olmak üzere en az 59 hasta mahpus yaşamını yitirmiştir. Son 9 ay içerisinde cezaevlerinde yaşamını yitirenlerin sayısı ise 62'dir. Hasta tutsakların bağımsız bir heyet tarafından muayene edilip raporlarının hazırlanması gerekirken, Adli Tıp Kurumu tarafından raporları hazırlanmakta, tek başına yaşamını idame edemeyecek durumda olanlara bile 'cezaevinde kalabilir' raporu verilmektedir. ATK 'cezaevinde kalamaz' raporu verse dahi, 'kişinin toplum açısından sakınca teşkil ettiği' gibi bahanelerle denetimli serbestlik şartlarından faydalanması engellenmektedir. Aysel Tuğluk'un sağlık problemlerine yönelik hazırlanan çelişkili dört ATK raporu da son örneklerden biridir. Kocaeli Adli Tıp Kurumu Aysel Tuğluk için "cezaevinde kalamaz" raporu verirken, İstanbul Adli Tıp Kurumu ise aksi yönde rapor vererek skandal bir karara imza atmıştır. Bir diğer örnek yüzde 87 engellilik raporu bulunan 83 yaşında, 26 yıldır cezaevinde olan Mehmet Emin Özkan'dır. Yüksek tansiyon hastası olup uzun yıllardır hücrede kalmasının da etkisiyle işitme

kaybı, sindirim ve solunum rahatsızlıkları, unutkanlık gibi birçok kronik hastalığı bulunmaktadır. Cezaevinde kalp krizi geçirmiş ve hastalıklarından dolayı kişisel ihtiyaçlarını tek başına karşılayamayıp, yardımsız yürüyememektedir. Adli Tıp Kurum Başkanlığı Özkan hakkında pek çok kez "cezaevinde kalabilir" raporu vermiştir. Akciğer ve kemik kanseri tedavisi gören, Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinin "cezaevinde kalamaz" raporuna rağmen ATK'nin "cezaevinde kalabileceğini" belirttiği Halil Güneş'in, Diyarbakır 2 No'lu Cezaevinde yaşamını yitirmesi de hafızalarımızdaki yerini korumaktadır.

Cezaevlerinde son dönem sorun teşkil eden uygulamalardan birisi de kamuoyunda infaz yakma olarak tabir edilen ve hükümlüye verilen disiplin cezası yöntemleriyle infazlarını tamamlayanların cezaevinden çıkmalarını engelleyen hak ihlalidir. Basına yansıyan verilere göre aralarında ağır hasta tutsakların da bulunduğu 120'ye yakın mahpusun infazı yakılarak tahliye olması engellenmektedir.

Bütün bunlara bağlı olarak, cezaevlerinde işkence ve kötü muamelenin önüne geçilmesi, keyfi infaz yakmaların durdurulması, hasta mahpusların sağlığa erişim hakkının insan onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve ağır hasta mahpusların durumuna ilişkin çözüm sağlanması amacıyla Meclis Araştırması açılması önem arz etmektedir.